

Denizlerin Rengârenk Dansçıları

Saydam vücutlarıyla suda süzülen minik şemsiyelere benzerler. Dünyanın en eski canlılarından kabul edilirler. Zorlu koşullara uyum sağlayabilirler. Kimden mi bahsediyoruz? İşte karşınızda denizaneleri!

Denizaneleri, hayvanlar âleminde yer alan omurgasız canlılar. Yani bu canlıların kemikleri ya da iskeletleri yok. Hatta kalpleri ve beyinleri bile yok. Sadece binlerce sinir hücresinden oluşan sinir sistemleri var. Bu sistem sayesinde ışık ve koku gibi uyarıyı algırlar.

Vücutlarının yaklaşık yüzde 98'i sudan oluşur. Bu yüzden çoğunlukla saydam görünürler. Çok yavaş yüzerler ve çoğunlukla su akıntılarıyla dalgalanarak yer değiştirirler.

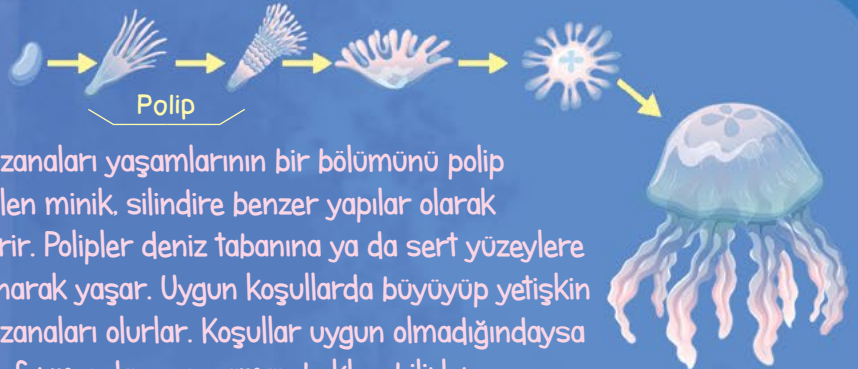
Denizanalarının akciğerleri ya da solungaçları yoktur. Sudaki oksijen doğrudan vücut yüzeylerindeki hücrelere geçer. Hücrelerdeki karbondioksit de benzer biçimde vücut yüzeylerinden suya verilir. Bu sayede solunum yaparlar.

Şemsiyeye benzer gövdelerinin alt bölümünde ağız denebilecek bir açıklıkları vardır. Balık yumurtaları, larvalar, plankton ve bazı küçük kabuklu deniz canlılarıyla beslenirler. Bazı türleri deniz yosunu ya da alg yiyebilir. Denizanalarınıysa deniz kaplumbağaları, penguenler ve balıklar yiyebilir.

Dört ya da daha fazla sayıda olabilen dokunaçları gövdesinden aşağı sarkar. Dokunaçların sayısı, şekli ve uzunluğu türden türe değişir. Bazı türlerin dokunaçları zehirli olabilir.

Dokunaçların arasında, bazı denizanalarının avlanmalarına ya da beslenmelerine yarayan kolları bulunabilir. Kollarda çoğunlukla zehir de bulunur.

Denizanaları yaklaşık 500 milyon yıldır dünyamızda yaşıyor. Yani dinazorlardan bile daha eski canlılar.

Denizanaları yaşamlarının bir bölümünü polip denilen minik, silindire benzer yapılar olarak geçirir. Polipler deniz tabanına ya da sert yüzeylere tutunarak yaşar. Uygun koşullarda büyüyüp yetişkin denizanaları olurlar. Koşullar uygun olmadığındaaysa polip formunda uzun zaman bekleyebilirler.

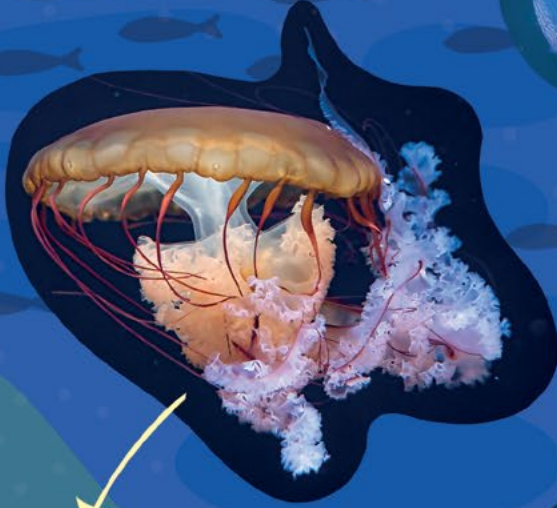
İşte ülkemizden ve dünyadan bazı denizanası türleri...

Ay denizanası ülkemizdeki denizlerde sıklıkla görülür. Zehirsizdir ve kendi kendini yenileyebilir. Örneğin kopan bir dokunacı yeniden büyüyebilir ya da gövdesindeki bir delik kapanabilir.

Kristal denizanası Büyük Okyanus'un kuzeyinde görülür. Güneş ışığında saydam görünür, karanlıktaysa parlar. Bunu taşıdığı özel proteinler sayesinde yapar. Bilim insanları, çalıştıkları hücrelerin parlaması için bu proteinlerden yararlanır. Böylece hücre içinde gerçekleşen olayları gözlemleyebilirler.

Pusula denizanası ülkemizde görülen zehirli türlerden biri. Adını, gövdesi üzerindeki pusula çizgilerine benzer kahverengi çizgilerden alır.

Mor noktali denizanası, dokunaç uzunluğu 3 metreyi bulabilen zehirli bir tür. Türkiye'deki denizlerde kalabalık gruplar hâlinde hareket ederken görülebilirler.

Aslan yelesi denizanası bilinen en büyük denizanası türü. Kuzey Buz Denizi'yle Büyük Okyanus'un ve Atlas Okyanusu'nun kuzeyinde görülür. Gövde genişliği neredeyse 2 metreye, dokunaç uzunluğuyrsa 30 metreye ulaşabilir. Adını turuncu, sık ve uzun dokunaçlarından alır.

Denizaneları, hızlıca çoğalarak, yüzeye çıkıp hep birlikte yüzmeye başlayabilir. Buna denizanası patlaması denir. Son yıllarda bu durum sıkça gözlenmeye başladı. Bilim insanları, deniz suyu sıcaklığının artması ve avlanmaya bağlı olarak bazı balık türlerinin azalmasına buna neden olduğunu düşünüyor.

Taraklı medüz zehirsiz olsa da bulunduğu bölgedeki balıkların azalmasına neden olur.

Bazen polip formunda gemilere yapışıp, okyanusları bile aşabilirler. Bu durumda ulaştıkları yerdeki ekosisteme zarar verebilirler. Örneğin binlerce kilometre uzakta yaşayan taraklı medüz adlı denizaneları, tankerlere yapışarak Karadeniz'e kadar gelmişti. Buradaki balık yumurtalarını, larvaları ve küçük deniz kabuklularını tükettiği için de kısa sürede birçok balığın yok olmasına neden olmuştu.

Denizaneları dikkat çeken görünüşleri ve ilginç özellikleriyle merak uyandıran canlılar. Ancak yine de uyaralım, denizanelarına dokunmak derimizde kaşıntı ve kızarıklığa neden olabilir.